

KADINLARIN BAKIŞIYLA KENT KONSEYLERİ KATILIMCILIK ARACI MIDIR? İZMİR KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Derya ALTUN*

Ege Üniversitesi, SBE, Doktora, (derya.altunerdem@gmail.com)

Doç. Dr. Huriye TOKER

Yaşar Üniversitesi, İletişim Fakültesi, (huriye.toker@yasar.edu.tr)

ÖZET

Türkiye’de son yıllarda yapılan düzenlemelerle yerel yönetimlerde katılımcılığın ve dolayısıyla demokrasi, şeffaflık, hesap verilebilirlik gibi ilkelerin gücü arttırılmaktadır. Yeni bir yönetim modeli olarak kent konseyleri, tüm yerel paydaşları özellikle sivil toplum örgütlerini, ilgili kurumları ve kenti temsil eden yapıları bir araya getirmektedir. Bu çalışma, yerel yönetim modeli olarak İzmir Kent Konseyi (İKK)’ni işleyişi, meclisleri ve çalışma grupları ile birlikte incelemektedir. İKK Kadın Meclisi Yürütme Kurulu üyelerine uygulanan odak grup görüşmeleri yoluyla kent konseyleri deneyimini kadın meclisi üzerinden analiz ederek İzmir Kent Konseyi Kadın Meclisi özelinde ulaşılan bulguları değerlendirmek ve benzer yapılanmalar için katılımcılık adına çıkarımlar ve genellemeler yapma amacı taşır.

Anahtar Kelimeler: Kadın katılımı, İzmir Kent Konseyi, Kadın Meclisi, Yönetişim, Odak Grup Görüşmeleri.

ARE CITY CIVIC COUNCILS A TOOL FOR GOVERNANCE FROM THE PERSPECTIVE OF WOMEN: THE CASE OF IZMIR CITY CIVIC COUNCIL

ABSTRACT

In recent years, with the help of latest legal regulations, through the participation, democracy, transparency, accountability are increased in local governments. City civic councils as a new governance model are gathering all local partners especially NGOs, related institutions, and other bodies who represented the city. The existing study analysis the İzmir City Civic Council (ICCC)’s operations, with its assemblies and working groups. The focus group interviews were conducted to the ICCC Executive Members of Women Assembly and analysed the the experience of city civic councils with reaching generalisations for similar structures in the name of democratic participation.

Keywords: İzmir City Civic Council, Women Assembly, Governance, Focus Group Interviews.

* Sorumlu yazar

1. Giriş

İnsan hakları, çoğulculuk, temsili katılım ve yönetim gibi temel ilkelere dayandığı kabul edilen demokrasi kavramı, hem sivil toplum ve devleti görece birbirinden ayıran hem de sivil topluma katılımcılık kanallarını açan bir yönetim anlayışıdır. Modern yönetim anlayışında katılımcılık, demokrasi kavramının temel öğeleri arasında yerini almıştır. Demokraside katılım ilkesi kamu alanının oluşturulması ve işleyişinin başarılı olmasıyla hayata geçirilebilir (Yüccetürk, 2002:225).

Yerel yönetimlere katılımın en güçlü mekanizmalarından kabul edilen kent konseyleri, kentteki kadın, genç, engelli ve çocuklar başta olmak üzere tüm dezavantajlı grupların kent yönetimine katılımını amaçlar. Türkiye sivil toplum yapısı incelendiğinde, örgütlülük, niceliksel yapı ve coğrafi dağılım gibi kriterler göz önüne alındığında söz konusu dezavantajlı gruplar arasından kadın örgütlerinin daha ön planda olduğu söylenebilir (STGM <http://www.stgm.org.tr/tr/>).

Bu çalışmada kent yönetimine katılımda kent konseylerinin rolü, kadın örgütlerinin bakış açısıyla ele alınmaktadır. İzmir Kent Konseyi bünyesinde yer alan İzmir Kadın Meclisi Yürütme Kurulu üyeleri ve çalışma grubu başkanlarının katılımıyla odak grup çalışması gerçekleştirilmiştir.

2. Kent Konseyleri ve Katılımcılık

Katılımcılık, yerel ve ulusal düzeyde geliştirilen politikalar konusunda vatandaşların farklı yol ve mekanizmalarla görüşlerini sık sık bildirebilmeleridir. Katılım, yönetime olan güvenin artmasını ve demokrasinin güçlenmesini de sağladığı gibi yönetim ilkesinden hareketle vatandaşları sürece dahil ederek kamusal faaliyetlerin meşruiyetinin ve yeni yasa ve düzenlemelerin benimsenmesini kolaylaştırmaktadır. Bazı ülkelerde, kamusal karar süreçlerine katılım hakkı belli bir mevzuatta yer bulurken bazı ülkelerde bu hukuki çerçeveden bağımsız olarak da gerçekleşebilmektedir (TEPAV, 2014:15)

Moyser'a göre katılma "kamu siyasalarının belirlenmesinde, uygulanmasında ve denetlenmesinde yer alma" ya da "iktidar kullanan kurum ve kişilerin aldıkları kararları etkileme amacına yönelik tüm eylemler" şeklinde tanımlanabilir (Moyser, 1992:16). Bu tanımın özellikle ikinci kısmı, kent konseylerinin kent yönetimlerine etki edebilmeleri anlamında en önemli görevleri arasında yer alır.

Siyasal ve yönetsel boyutuyla değerlendirilebilecek olan katılım, bireylerin ve onların oluşturduğu örgütlerin kendini yöneten kadroların seçim ve eylemlerini belirlemek ve etkilemek amacıyla giriştikleri çabalar boyutuyla siyasal katılıma karşılık gelir. Yönetim boyutu ise, siyasal ve yönetsel kadroların belirlenmesinden çok onların almış olduğu kararlara, yapmış oldukları işlemlere yurttaşların ve sivil toplum kurumlarının katılımı olarak tanımlanabilir (Demir, 2008:46). Yönetim ve siyasal boyutuyla katılımın yanı sıra katılım mekanizmalarının geliştirilmesi de demokratikleşme açısından önem taşır. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, kent konseyleri yerel yönetimlere katılımın en önemli mekanizmalarıdır.

Innes & Booher (2004), çalışmalarında katılımın beş genel amacından söz ederler. Karar vericilerin halkın önceliklerini anlaması ve bu önceliklere kararlarında yer vermesi,

katılımın ilk amacıdır. İkinci amacı, vatandaşların yerel bilgisini kararlara dahil etmek olup ilk amaçla birlikte değerlendirildiğinde, karar vericileri belirsizlikten uzaklaştırır ve daha geniş katılımlı kararların oluşmasını sağlarlar. Halk katılımının, adalet ve tarafsızlığı sağlaması ve seslerini başka yollarla duyurma imkanı olmayan grupların da sürece dahil edilmesine aracılık etmesi üçüncü amacı oluşturur. Katılımla kamusal kararların meşruluğunun artırılması ve kamu görevlileri için bazen katılımın da yasal bir zorunluluk olarak da ortaya çıkması diğer amaçlarıdır. Aynı zamanda sivil toplumu güçlendirerek kent sorunlarına etkili çözümler geliştirilmesine katkıda bulunur (Genç vd., 2011:95).

Katılımın farklı yöntemleri vardır. Danışma komiteleri, hükümet veya parlamento tarafından belirli konularda görüşmek, özellikle bilim-teknoloji alanlarında danışmak üzere kurulan ve uzmanlar, sivil toplumun üst düzey temsilcileri gibi farklı paydaş gruplarından oluşan yapılardır. Vatandaşın endişelerini belirtmesi, sanayinin sorunlarını iletmesi gibi konularda kurulan Vatandaş Danışma Komiteleri, bir diğer katılım yöntemidir. Vatandaş Paneli-Jürisi, temsilci olarak belirlenen vatandaş grubunun problemi belirleme veya belirli bir problem hakkında görüşlerini sunması amacıyla oluşturulur. Benzer şekilde, 10-30 arasında seçilmiş vatandaş tarafından sosyolojik olarak tartışmalı bilim-teknoloji konularını değerlendirme amacıyla bir kamuoyu araştırması niteliğinde Konsensüs Konferans yapılabilir. 6-12 vatandaş ve çıkar grubu temsilcisi ile yapılan Odak Grup çalışmaları da, farklı konularda görüşlerin toplanması amacıyla düzenlendiğinde katılım yöntemi olarak değerlendirilir. Uzmanlar, vatandaşlar, kamu kurumu temsilcilerinden oluşan bir grubun gelecek hakkında senaryolar geliştirerek uygulama için uygun koşulları tartıştığı bir yöntem olarak Gelecek Çalıştayları da katılıma aracılık eder. İnişiyatif-referandum, arabuluculuk, müzakereci yasa yapımı, gerçekçi planlama, açık oturum, kamuoyu yoklamaları, yuvarlak masa toplantısı, senaryo çalıştayları gibi farklı katılım yöntemleri de vardır (Genç vd., 2011: 101-110).

Kamusal alana katılım dediğimizde bireysel katılımdan sendikalara, STK'lerden özel sektöre, yaşlılar, kadınlar, gençler ve engelliler gibi belli dezavantajlı gruplara kadar tüm farklı toplumsal grup ve kesimler anlaşılmaktadır. Kamusal alana katılım bazı ülkelerde beş bazı ülkelerde yedi basamaklı bir süreç olarak betimlenirken en önemli üç basamağı bilgilendirme, istişare ve en son basamağı da aktif katılımdır. Kent konseyleri dışında kullanılabilir aktif yerel katılım araçları çalıştaylar, vatandaş çalışma grupları, belediye komisyonları gibi diğer oluşumlardır.

Kent konseyleri bu bağlamda aktif katılım için öngörülen yerel yapılardır. Bilgilendirme kamu otoritelerinin yapılan çalışma ve düzenlemelere ilişkin tüm topluma dönük tek yönlü bilgi aktarma faaliyetidir. İstişare ise tarafların bir araya gelerek bilgi, görüş, sorun, çözüm, uygulamaya ilişkin deneyim alışverişinde buldukları her tür toplantı ve etkinliklerdir. Aktif katılım basamağı ise bu çalışmanın konusunu oluşturan kent konseylerini de içine alan çözüm önerileri veya karar taslağı geliştirmek için kamu yetkilileriyle vatandaşların işbirliği halinde olduğu tüm faaliyetleri ifade eder. Aktif katılım, önemli tüm fikirlerin, görüşlerin ya da itirazların derlenmesine ve ayrıntılarıyla tartışılmasına olanak sağlar. Sürece dâhil olan tüm paydaşlar, kendilerini alınan kararlardan sorumlu götür ve bunları sahiplenir.

Ülkemizde vatandaş katılımını sağlama amacına yönelik olarak çeşitli yasa ve yönetmelikler ile tanımlanan farklı araç ve mekanizmalar söz konusudur. Bu konudaki

hükümler daha çok 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda karşımıza çıkmaktadır.

Yerel yönetimlerin yönetim ilkeleri doğrultusunda daha demokratik katılım modeli olarak benimsenen Kent konseyleri, kentin kalkınma önceliklerini, sorunlarını ve vizyonlarını sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde tartışmak ve çözüm geliştirmek üzere, merkezi yönetimi, yerel yönetimleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu bir araya getiren yönetim mekanizmalarıdır (TEPAV, 2014:36) Kent konseyleri, geniş bir görev tanımı ve üye çeşitliliği olması bakımından Türkiye'deki yerel yönetim sisteminde yer alan en önemli katılım mekanizmalarından biridir. Kent Konseyi Yönetmeliği uyarınca, bu kuruluşlar, yerel karar alma sürecine katılımı sağlayarak kentin sürdürülebilir kalkınmasını, kamu hizmetlerinin ve belediye politikalarının hesap verebilirlik ve saydamlık ilkeleri çerçevesinde gözetimine destek olan, sivil toplumun farklı kesimleri, kamu ve özel sektörü etkin iletişim ve yönetim ilkeleri etrafında bir araya getiren yönetim platformlarıdır.

Vatandaşlar açısından bakıldığında kent konseyleri gönüllü olan vatandaşların tepkilerini ortaya koymalarına, uzmanlıklarını kent yararına kullanmalarına, ihtiyaç ve öncelikleri, şikâyetlerini duyurabilmelerine ve eylem geliştirebilmelerine olanak tanırken, kent vizyonunu geliştirecek fikirlerin ortaya çıkmasını sağlar. Belediyeler açısından bakıldığında ise, kent konseyleri vatandaşlarla düzenli iletişim kanalı sağlar. Kente ilişkin bir kalkınma vizyonu geliştirmeyi kolaylaştırır, vatandaşların ihtiyaç ve beklentilerine gerek yerel hizmetlere ilişkin güncel bilgilere sahip olmaları ve yerel politikaların sahiplenilmesini kolaylaştırır. Halka erişim kapasitesini arttırması nedeniyle kent konseyleri stratejik planlamanın en önemli aktörlerinden biri olarak görülmektedir.

Kent konseylerinde katılım konusunda ortaya çıkan sorunlar şu şekilde sıralanabilir (Köseoğlu, 2011:33):

- Kent konseylerinin toplumsal bilinirliklerinin düşük olması,
- Kent konseylerine katılım düzeyinin düşük olması,
- Kentsel planlama (stratejik planlama) süreçlerinde kent konseylerinin etkin rol alamaması,
- Kent konseylerinin yerel kararlara katılım mekanizması olarak işleyememesi,
- Belediye yönetimi-kent konseyi ilişkilerinde belediye yönetiminin belirleyici olması.

Kent konseylerinin hayata geçişi, 1992 yılında Rio De Janeiro'da düzenlenen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı ve 1996 yılında İstanbul'da Habitat 2-İnsan Yerleşmeleri Üzerine BM Konferansı'nı takiben 1997 yılı sonunda UNDP desteğiyle, IULA-EMME-Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı'nın koordinasyonunda yürütülen Yerel Gündem 21 süreçlerine dayanır (Emrealp, 2005:7). Türkiye'de kent konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 26313 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliği'ne dayanarak kurulmuştur. Kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.

Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir (5393 -md.76, REGA). Diğer bir düzenleme ise il özel idaresi ve belediye hizmetlerinden sağlık, eğitim, spor, çevre, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürllülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında dayanışma ve katılım sağlanması, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği arttırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulanması düzenlenmektedir (5302-md.65; 5393-md77, REGA).

Yalçın'ın da belirttiği gibi, kentte yaşayanlara o kentin asli unsurları olduklarını, sadece seçim zamanı değil de her zaman değerli olduklarını, kentin ancak içinde yaşayanlarla anlamlı olduğunu hissettirecek uygulamalara ihtiyaç vardır. Bu nedenle kentin en küçük birimi olan mahallelerden başlayarak kentte yaşayanları yönetime katmak ve çeşitli etkinliklerle kentle sürekli iletişim halinde tutmak gerekir (Yalçın, 2010:241). Kent konseyleri, doğru kurgulanması ve sürdürülmesi halinde bu amaca uygun mekanizmalardır. Bu mekanizmaların başarısı kentteki tüm kurum ve kuruluşları kapsamasıyla doğrudan ilintilidir. Kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, meslek odaları gibi katılım gruplarının yanı sıra özellikle sivil toplum örgütlerinin ne denli kapsama alındığı, kent konseylerinde katılımcılık ilkesinin hangi düzeyde işlediğinin önemli bir göstergesidir.

2.1. Kadın Örgütleri ve Kent Yönetimine Katılım

Kent sakinlerinin taleplerinin yerel yönetim ile paylaşılması sonucunda sağlanan katılımcılık konusunda taleplerin belirlenmesi kadar bu ihtiyaçların maliyetlerinin belirlenmesi de önem taşır. Kent sakinlerinin yönetime katılarak mali konularda ortak kararların alınmasına katkı sağlaması, seçmen olarak o bölgede yaşayan insanların en doğal hakkıdır. Bütçe hakkı kapsamında değerlendirilen bu hak ile katılım ve yönetim kavramları birlikte ele alındığında, kent konseyleri önemli bir platform olarak kabul edilebilir (Çetinkaya & Korlu, 2012:98).

Kadınların katılımı açısından değerlendirildiğinde, kadın hareketinin gelişimi ile birlikte pek çok kentte ve alanda geliştirilen platformlar dikkati çeker. Bugün kadın sorunları alanında odak konular çerçevesinde karşımıza çıkan platformlar, daha çok şiddet, kadın hakları, kadınların siyasal alanda görünür olması, kadın emeği gibi çalışma alanlarında vardır. KEİG (Kadın emeği ve istihdamı girişimi), Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, Barış için Kadın Girişimi, Şiddete Son Platformu şeklinde örneklerine yer verilebilecek platformlar, çok sayıda kadın örgütünün ve bireysel katılımı kadınların kampanyalar düzenlemek, ülke gündeminde kadın sorunlarını görünür kılmak ve odak konularında yaşanan kadın deneyimlerinin takipçisi ve hak taleplerinin öncüsü olmak şeklinde sıralanabilecek kadının ülke düzeyinde ve yerelde sosyal, siyasal, ekonomik alanlarda katılımını arttırmayı hedefler.

Kadın örgütleri ve platformların yanı sıra sivil toplum örgütü olarak kabul edilmeyen meslek odalarının kadın çalışmaları da kentte kadın katılımını arttırmaya katkıda bulunur. Barolar

bünyesindeki Kadın Merkezleri, TMMOB Kadın Komisyonları, il bazındaki örgütlenmeleri aracılığıyla meslek odalarının kadın alanındaki çalışmalarına örnek teşkil eder ve kentlerde kadın katılımını güçlendirici rol oynarlar.

Kent yönetimine katılımın en güçlü araçları olarak karşımıza çıkan kent konseylerinde genellikle kadın, engelli, çocuk ve gençlik meclislerinin yer aldığı görülmektedir. Kentte yaşayanların tümüne açık olsa da genellikle herhangi bir kamu kurumu haricindeki kent konseyleri katılımcılarının sivil toplum örgütleri kanalıyla temsil yoluyla katılım gösterdikleri görülmektedir (Bknz: www.izmirkentkonseyi.org, www.bursakentkonseyi.org). Kent konseyleri bünyesinde kadın örgütlerinin en yoğun katılımının sağlandığı kadın meclisleri, çalışma grupları kanalıyla aldıkları kararlar, meclis ve kent konseyi yürütme kurullarında karara dönüştürdükten sonra belediye meclisinin takip eden ilk toplantısında değerlendirilmek üzere gündeme alınır. Kent konseylerinin çalışmaları, her ne kadar tavsiye niteliği taşıyıp doğrudan belediye meclisi kararlarına etkide bulunmasa da örgütlü kadın kararlarının kent yönetimine etkide etmesi bakımından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

3. Araştırma Dizaynı ve Metodoloji

Nitel araştırmalar, araştırma yapılan ya da yapılması planlanan kişilerin sahip oldukları deneyimlerinden doğan anlamların sistematik olarak incelenebilmesi amacıyla tercih edilen bir tekniktir (Ekiz, 2003). Nitel araştırma tekniklerinin doğal ortama duyarlılık sağlaması, araştırmacının katılımcı rolü olması, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algıların ortaya konmasını sağlaması, araştırma deseninde esnekliği olması ve tümevarımcı bir analize sahip olması önemli özellikleridir (Yıldırım & Şimşek, 2000). Bu çalışmada nitel araştırma tekniği olan odak grup görüşmesi kullanılmıştır. Bu yöntem toplanacak verilerin daha zengin olacağı düşünülüyor ve daha fazla bireye ulaşılmasının önemli olduğu durumlarda tercih edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2005). Odak grup görüşmelerinde sorulara verilen yanıtlar, gruptaki bireylerin birbirleriyle etkileşimleri sonucu oluşur. Gruptan bir bireyin sorulan soruya verdiği yanıtın diğer bireyler tarafından duyulması, onlara kendi düşüncelerini oluşturma fırsatını verecektir. Araştırmada amaçlı örnekleme yolu izlenmiştir. Bu örnekleme seçim için önemli olduğu düşünülen ölçütler belirlenmekte ve bu ölçütlere göre seçilen örneklemin, araştırma evrenini bütün nitelikleri ile temsil edebildiği düşünülmektedir (Tavşancıl & Aslan, 2001).

Bu çalışma, kent konseylerinin katılımcılık aracı olarak kadın örgütlerinin gözündeki yerini belirleyebilmek amacıyla İzmir Kent Konseyi bünyesinde çalışmalarını sürdüren İzmir Kadın Meclisi yürütme kurulu üyeleri ve çalışma grubu başkanları ile gerçekleştirilmiştir. İzmir Kadın Meclisi yürütme kurulu 9 üyeden oluşmaktadır. Odak grup görüşmesi, 5 yürütme kurulu üyesi ve 2 çalışma grubu başkanının katılımı ile önceden belirlenen soruların rehberliğinde yapılmıştır. Bu doğrultuda Kent Konseylerini temsilen İzmir Kent Konseyi ve onun alt meclislerinden biri olan kadın meclisinden seçilen 7 üye bu çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Odak grup görüşmesinde 6 soru üzerinden nitel veriler toplanmıştır:

Soru 1: İzmir Kent Konseyi'nin amacı nedir ve nasıl bir örgütlenmedir?

Soru 2: İzmir Kent Konseyi geçen yıl içinde nasıl bir gelişme kaydetmiştir?

Soru 3: Kadın meclisi yürütme kurulu ve geçtiğimiz bir yıl içerisinde nasıl bir gelişme kaydetmiştir? Hedefleriniz ve başardıklarınızı değerlendirir misiniz?

Soru 4: Kent Konseyi Kadın Meclisi bünyesindeki çalışma gruplarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Soru 5: Kent konseyinin bir sonraki yıl öncelikleri neler olmalı? Bu öncelikler için neler yapılmasını önerirsiniz?

Soru 6: Katılımcıları artırmak için İzmir Kent Konseyi sizce neler yapmalı? Eklemek istediğiniz başka bir nokta var mı?

Yukarıda belirtilen 6 sorunun iç içe geçen cevapları da bulunduğu dört soruya verilen cevaplar olarak kategorileştirildiğinde genel bulgular daha sağlıklı irdelenebilecektir.

4. Araştırma Bulguları

Kent konseyleri, kent yönetimine katılım mekanizmaları olarak oldukça yeni yapılar olmasına rağmen, literatürde yoğun ilgi görmüştür. Kent konseyleri ve katılımcılık konusunda yapılan çok sayıda çalışma vardır. Burada il kent konseylerinin araştırma konusu yapıldığı bazı çalışmalar, örnek olarak verilmektedir. Antalya Kent Konseyi'nin analiz konusu yapıldığı çalışmada, "Antalya YG21'in çevre ile ilgili kararları ve yerel yönetim ya da Antalya Büyükşehir Belediyesi üzerindeki etkisi" incelenmiştir (Atvur, 2009:231-241). Kestellioğlu (2011), "Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği" adlı çalışmasında, görüşme yöntemi kullanarak Kahramanmaraş Kent Konseyi çalışmalarını yerel demokrasi bağlamında analiz etmiştir (s. 51-73). Şahin (2011), Ankara kentinde kurulan kent konseylerini, YG-21 ile ilişkilmesi bakımından değerlendirerek analiz ettiği çalışmasında, mevcut mevzuat ve kent konseyleri pratiğinden hareketle kent konseylerinin kent yönetimine hangi yollarla katkıda bulduklarını tespit etmeyi, söz konusu katkıları göstermeyi, içsel örgütlenme, temsiliyet ve sermaye birikim süreci ana başlıkları çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlamış ve bu kapsamda bir indeks geliştirmiştir (172-187). Erkul vd. (2013), çalışmalarında Çanakkale Kent Konseyi çalışmalarını araştırma konusu yaparak kent konseylerinin sorunlarını anlamak, irdelemek ve çözüm önerileri getirmek amacını taşımışlardır. (85-105). Aygen (2014), Elazığ Belediye Başkanı, Elazığ Kent Konseyi'nin başkanı, yürütme kurulu üyeleri ve meclis başkanları ile yaptığı görüşmeleri analiz ettiği çalışmasında, kent konseyini ilkeleri, çalışma amacı ve sorunları bakımından değerlendirmiştir. Aynı zamanda söz konusu dönemdeki kent konseyi etkinliklerini ele almıştır (217-236).

Benzer şekilde, kent konseylerinin kadınlar açısından katılımcılık rolünün analiz edildiği ve araştırma alanı olarak İzmir Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin belirlendiği bu çalışmanın, yukarıda verilmiş olan odak grup görüşme sorularına verilen yanıtlar, bu bölümde analiz edilecektir.

Katılımcıların sivil toplum alanında geçmiş deneyimlerinin bulunması, kent konseylerinin amacı ve işleyişi hakkında genel bilgi seviyelerinin yükseliği ve farkındalıklarının olduğu sonucunu göstermektedir. Genel olarak 7 katılımcımız da kent konseylerini demokrasi, katılımcılık ve sivil toplum işbirliği kapsamında önemli birer 'arabulucu', 'koordinatör', misyonu yüklemektedir.

Soru 1: İzmir Kent Konseyi'nin amacı sizce nedir ve nasıl bir örgütlenmedir?

Katılımcılardan B Kent Konseyini;

Eşit bir katılımı kent yönetiminin düzenlenmesi, çeşitli sivil toplum kuruluşları, örgütlenmeler ve katılımcılarla beraber kent yaşamında söz sahibi olmak kentin daha ileriye daha farklı projelerle güçlendirilmesi için çalışmalar yapmak

olarak tanımlarken, belediyenin sadece kolaylaştırıcılık görevi olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı H;

Hemşehrilik kültürünün geliştirilmesi amacıyla kurulmuş bir örgütlenme olarak ifade etmiş ve yine sivil toplum örgütleriyle ortak çalışma kültürünü yaratılmasını amaç olarak belirtmiştir.

Katılımcı E ise;

Kent Konseylerinin amacı kentte var olan eksiklikleri yanlışlıkları saptayıp onların yerine alternatif üretim projeler hazırlamak. Burada birbirimize danışarak çalışma gruplarından geçirerek, kendi süzgümüzden geçirerek ve Kent Konseyi üst süzgüsünden geçirerek belediye meclisine götürüp sunmakla onların yapmasını sağlamak

olarak tanımlamaktadır.

Kent konseylerinin mevcut sorunlarının İzmir Kent Konseyi örneğinde, özerk bir bütçesinin olmaması, belediye bütçesine, karar mekanizmalarına bağlı ve bağımlı olması, önerilen projelerin kent Konseyleri bütçesini özerk biçimde kullanılamamasından dolayı kabul edilmemesi, kent konseyi başkanlarının pek çok ilde olduğu gibi belediye başkanı ya da belediye başkanının önerdiği ona yakın isimlerden seçilmiş olması, kent konseylerinin belediyenin siyasal bağı olduğu partilerin arka bahçesi gibi kullanıldığı eleştirileri yapılmıştır. Bunlara ek olarak kent konseyleri yönetim yapısında da gerek çalışma guruplarının işleyişi gerekse yürütme kurulu kararlarının uygulanmasında yaşanan boşluklardan ve uygulama farklarından dolayı kişiye bağlı inisiyatif kullanımlarının kent konseylerinde kurumsallaşmayı engellediği de belirtilmiştir. Katılımcı B ise bu durumun demokratik olmayan bir yönetim ortaya çıkardığını ifade etmiştir.

Mevcut durumda maalesef belediyenin daha ağırlıkta olduğu daha bürokrasinin ağırlıkta olduğu bir işleyiş karşı karşıya kaldığımızdan dolayı Kent Konseyleri kan kaybetmektedir. Bu işleyişte demokratik şeffaf bir yönetim söz konusu olmuyor.

P ise yine bu durumun işleyişi zorlaştırdığını Kent Konseylerinin belediyenin bir kolu gibi ya da belediyenin bir organı gibi işlediğini ifade etmektedir.

B, kent konseyleri ile bağlı bulunan belediyelerin siyasal bağınu şu sözlerle ifade etmektedir:

Belediye CHP'lyse CHP'li kadınlar Kent Konseyine gidiyor AKP'li ise AKP'liler geliyor yani herkes kendi partisinin olduğu yerde güçlendirmeye çalışıyor.

Katılımcıların kent konseylerinin iyileştirilmesi için en önemli önerileri özerk bir yapı ve bütçesinin sağlanması için yeni bir yasal düzenlemeyle Kent Konseyi kanununun çıkartılmasıdır.

Kent Konseylerine ilişkin yeni bir yasa ya da kanun çıkartılması. Esnek belediyelerden alma mevzuatı olan belediyelerle de bağlantısı kurularak atıflarda bulunarak. Çünkü o zaman diğer STK'ların da belirli ölçülerde emek katkısı ve parasal anlamda da bir tavır koyma gibi bir durumu söz konusu olabilir.

İkinci soru kategorisi 2. ve 3. Soruları birleştirilerek İzmir Kent Konseyi ve İzmir Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin geçen yıl nasıl bir gelişme kaydettiğidir.

Soru 2: İzmir Kent Konseyi geçen yıl içinde nasıl bir gelişme kaydetmiştir?

Soru 3: Kadın meclisi yürütme kurulu geçtiğimiz bir yıl içerisinde nasıl bir gelişme kaydetmiştir? Hedefleriniz ve başardıklarınızı değerlendirir misiniz?

Katılımcıların dördü olumlu gelişmeler yaşandığını belirtirken iki katılımcı bürokratik sürecin iyi işlememesi nedeniyle gönüllülerin azaldığını, yorulduğunu ifade etmekte bir katılımcı ise henüz kent konseylerinin yeni örgütlenmeler olmasından dolayı daha nötr bir tutum sergilemektedir.

Katılımcılar yeni çalışma gurupları kurulduğunu fakat hedeflenen sayıda kadınları bir araya toplayamadıklarını ifade etmektedirler bunu da bürokrasinin işleyişindeki aksaklık ve aksiliklerle yönetimin henüz çok yeni olması ve deneyimsizlikten kaynaklanan hataları nedeniyle ortaya çıktığını ifade etmektedirler.

S. konuya ilişkin görüşlerini;

Bence geriledi. Çünkü insanların şevki kırıldı burada istifayı gördüğümüz gibi ya da çalışma grubundan eksilmeler oldu azalmalar var. Şeklinde belirtirken B ise;

Ben de aynı düşüncedeyim Kent Konseyine katılım yıllar açısından çok fazla olsa da ama onlar yavaş yavaş ayrılmaya başladılar. Büyük beklentileri karşılayacak şekilde çalışmalar ortaya konulmadı ya da ortaya koyulan çalışmalar yeterince duyulmadı. Duyulması da önemli, yasal etkinlikler eğitim çalışmaları mesela çok güzel organize edilmiş olmasına rağmen yeterince duyuru afiştir telefondur ya da farklı yöntemlerle duyuruların yapılması gerekli iken biz etkinlikte sen ben bizim oğlan birbirimizi ağırladık.

E. D;

Neyse yani şimdi biz siz kendi grubunuza hâkim değilsiniz ben hakim değilsem kendi yaptığımız aktivitede bile sayılarımız az ise buraya gelipte burada ayrıca bir de aktivite yapıp insanları katamadığımız yeni aktivite yapmak bana akıllıca gelmiyor.

P; sürece ve kazanımlara olumlu yaklaşan katılımcı bir buçuk yıldır hayatına devam eden Kent Konseyinin birçok farklı sivil toplum örgütü bir arada uyum içerisinde yani güzel çalışmalar üretip proje ortaklıkları yaptığını ifade etmektedir P. Konuşmasına devam ederken;

Bu önemli bir gelişme bana göre tabi ki eksiklikleri var ama ben hep bilirim ki biraya gelip toplantıya bile katılamayıp birbirine ön yargılı bakan STK'lar o ön yargılarını buradaki çalışmalarda kırdılar bu çok önemli bir gelişme. Şu anda belki biz sorguluyoruz acaba biz bu etkinlikleri yapmalı mıyız? 8 Mart yapmalı mıyız? Biz 25 Kasım organize etmeli miyiz? Belki yapmamız gerekiyordu arkadaşlar birlikte bir şey yapma alışkanlığı geliştirebilmek için çünkü insanlar iş yaparken birbirini tanıyor. Bu olumlu yanı bence Kent Konseyi bunu sağladı çünkü buradaki bazı birliktelikler buranın dışında da platformlarda devam ediyor. Bu durum birbirini geliştirdi bu önemli bir husus gözden geçiriyoruz yani bu kadar boşa gitmedi bazı emekler böyle günler falan. Sivil toplumla kamu birbirini daha iyi tanıması oldu diye düşünüyorum.

En büyük eksikliğin tanıtım, duyuru faaliyetlerinin sistematik yürütülmemesinden, deneyimsizlikten dolayı etkinliklere düşük katılım olması olarak belirtilmiştir. Bunu şehirdeki birden çok kent konseyi yapılarının bulunması, etkinliklerin çakışması, tanıtım materyallerinin geç basılması gibi içsel ve dışsal nedenlere bağlayan katılımcılar genel olarak umutsuzluklarının yanında yapının genç ve deneyimsiz olmasını da göz önünde bulundurmaktadırlar.

S.;

Bir de bazı aksaklıklar şeyden de kaynaklanıyor. Her yerde kent konseyi var yanı başında o belirginlik yapıyor her şey iç içe Konak sabahtan etkinlik yapıyor bir bakıyorsun öğleden sonra İzmir Kent Konseyi yapıyor akşamüstü Gaziemir yapıyor çok fazla kent konseyi çok fazla etkinlik öyle değil mi? İnsanlar bir yandan kaç tane kent konseyine birden gidiyor. Karşıyaka'ya gidiyor Karabağlardakine de katılıyor buraya da katılıyor.

B. ise aynı kişilerin katılımcı olduğu farklı toplumsal kesimlerin katılmasının sağlanamadığını belirtmektedir.

Çalışma guruplarına ilişkin eleştiri ise çalışma guruplarının birbirinin etkinliklerinden haberdar olmaması, birbirinin etkinliklerine katılamaması, ortaklaşa etkinliklerin düzenlenememesi olarak sıralanmaktadır.

B.;

Kadın olarak gerçekten her çalışmanın kendine göre güzel projeler üretiyor yani ciddi anlamda bir üretkenlik çalışma anlamında evet sorunlar yaşıyor bu biraz herhalde pardon çalışma guruplarının kendi arasındaki koordinasyon eksikliğinden kaynaklı işleyişin tam oturmayışından kaynaklı olarak da sorun olarak gündeme getirilebilir. Projelerimizi üretirken birlikte üretebilirsek yani ben ürettim sen o işi yaptın birlikte üretimin yolunu açık edebilecek şekilde bir çalışma içerisinde olursak paylaşsaksak bence yani birbirimize destekte oluruz katkıda sunabiliriz. Ben ürettim sen gel katıl deyince bizdeki egoları biliyorsun kendine STK' dan dan kalma bir yaşam biçimi olan egolarımız ön plana çıkıyor yani tamam destekleriz diyoruz ama herhangi bir çalışma yapılıyor bu bir gerçek yani...

B. ise sorunun temelinde katılımcıların işleyişi tam kavrayamama olduğunu ifade etmektedir.

S.;

Ben de bir önceki sorudan alayım bu bir buçuk yıl olmuş daha iyi şey yaptık o günden bugüne aksaklıklar olmasına rağmen bir ilerleme var. Bu ilerleme şöyle bir ilerleme bütün bu eleştirileriniz birbirimizi belli bir noktalara getirmemiz gibi hem kanunun yani belediyeler yasasının kadın meclislerin kurulma yasalarının bu kadar işte tartışabilmemiz bu deneylerimizden ortaya çıkan bir sonuç yani bizler yasa seçim olduğunda işte elimizde tüzükler vardır. Herkes o tüzükler üzerinden ya da çalışma programı üzerinden belkide beş altı cümle kuramayacak durumda çoğunluk olarak baktığımızda ama bugün birçok arkadaşımız artık bu yasa hakkında yönetmelikler hakkında nasıl olması gerektiği hakkında söz sahibi oldular. Cümleler kurabiliyorlar bu olumlu bir şey ayrıca bazı projelerde İzmir il olarak baktığımızda görünürlük kazandırdı. Siyaset çalışma grubunun en son yapmış olduğu siyaset konulu kampanyası bu görünürlüğü sağladı. Bence yine o farklı bir ses kadın tiyatrosu da aynı şekilde farkındalık yarattı. Şimdi bizler buraya gelirken bir takım olumsuzluklar olacağını yeni seçildiğimizi yani buranın yeni olduğunu bilerek adım attırmaya geldik. İşte bir buçuk yıl dayanmamız bu kadar olumsuzluklara rağmen halen cümle kuruyor olmamız bu bizim eskiden gelen yapıdan kültürden öğrendiklerimizden paylaştıklarımızdan ileri geliyor. Ama bir anda işte çok kadın olması bu kadınların tüm gruplarda olması bir müddet sonra bunları terk etmeleri biraz da bu eşitsizlikten kaynaklanıyor bilgi düzeyleri çalışma deneyimleri buna uygun olmadığı için terk edebiliyorlar.

Yönetimden, bürokrasiden kaynaklanan sorunların yanı sıra gönüllülerin zamansızlığı da belirtilmiştir. Kadın meclisi çalışma gruplarının başkanlarının uzun süre kadın meclisi yürütme kuruluna katılamaması, oy hakkının olmaması gibi sistemsel sorunların giderildiği de dile getirilmektedir.

Soru 4: Kent Konseyinin bir sonraki yıl öncelikleri ne olmalı ve bu öncelikli üç konu içi ne yapılmalı? sorusu üzerine katılımcılarımız;

- Kadına duyarlı bütçeleme eğitimi tüm belediyeye verilmeli,
- Tüm belediyeye KİHEP (Kadının insan hakları eğitimi) eğitimi verilmeli,
- Tüm İzmir’i kapsayan önemli ve büyük tek bir proje gerçekleştirilmeli,
- Yürütme kurulları ve altında çalışma gurupları tarafından yıllık çalışma takvimi oluşturulup etkinlikler önceden belirlenmeli,
- Web sayfasına projelerimiz daha güncel şekilde işlenmeli,
- Kurum içi iletişim daha iyi işletilmeli etkin hale getirilmeli,
- Faaliyetlere katılımın artırılması gerekmektedir,
- İzmir’deki yaşayanların bu etkinliklere daha iyi entegre edilmesi şeklinde hem proje önerileri getirmekte, hem de web sayfasının daha işlevsel kullanılması, katılımcılara geri bildirim sağlanarak etkinliklere katılım sağlanması gibi bürokratik işleyişe ilişkin öneriler getirmektedirler.

P;

Önümüzdeki dönemde bu bir birincisi önümüzdeki dönemde kadın meclisini görünen bütün İzmir’de harika bir proje yaptı kadın meclisi denilen bir büyük projenin etrafında çalışma gruplarının toplanmasını istiyorum. Mesela ben mahallelerdeki evler gibi veya buna

benzer başka proje olabilir. Ama evet buradaki hangi evler ama çocuklu evler mi? Evet çocuk ve yaşlıların ikişer saat bırakılabileceği semt evleri gibi bir şeyler yani. Öyle bir projemizin olması gerekiyor ve onun yaşama geçmesi gerekiyor diye düşünüyorum.

H;

Yıllık çalışma yıllık takvimi gibi bir şey olursa en azından taslak program gibi o A planının yanına B dahil planda hazırlanursa herkes kendi çalışma takvimini ona göre ayarlar diye düşünüyorum.

H;

Evet geri bildirim eksikliği işte şimdi web sayfasına da her zaman bakmıyoruz. Baktığımız zaman da işlenmemiş oluyor kent konseyi web sayfası. İkinci önerim web sayfasının yapılandırılmasıyla ve interaktif hala getirilmesiyle ilgili. Üçüncü önerimde olan biten hakkında bize bilgi akışının sağlanması. Mesela engelliler meclisi komple istifa etmiş bizim haberimiz yok. Eğer bugün buraya gelmeseydim duymamış olacaktım...Kurum için iletişim kurum içi iletişim forum mu olur ne olur bilmiyorum teşekkür ederim.

P;

STK'ların da,"Sivil toplum kuruluşu nedir? Nasıl çalışır? Savunuculuk nedir?" diye eğitim alması gereklidir. Bir önerim de bu benim. Kent konseyi bunu verdirsin.

S;

Ben önümüzdeki dönem daha fazla halkla iç içe olması gerektiğini düşündüm. Ya düzenleme mi yapılır, halkın daha çok ayağına mı gidilir?

5. Sonuç

Yerel yönetimlerin, kent konseylerini hayata geçirmesi ve kentte yaşayanları kentle ilgili karar süreçlerine katması, insanların yaşadıkları kentle ilgili farkındalıklarını artıracak bir rol oynayabilir. Ancak ne yazık ki, kent konseylerinin elde ettiğimiz bulgular ışığında henüz bu karar süreçlerine katılımı başat rol oynadığını söyleyemeyiz.

Mevcut haliyle belediyelerin bir organı haline gelmiş olan kent konseylerinin, halkı kentle ilintilemede başarılı olabileceğini düşünmek kolay değildir. Odak grup görüşmesinde de İzmir Kent Konseyi Kadın Meclisi ve Kadın Meclisi çalışma grupları başkanlarından elde edilen bilgiler doğrultusunda sürecin yavaş işlediği ortaya çıkmaktadır. Görüşmeler kapsamında yanıtlanan 6 sorunun genel sonuçlarına bakıldığında katılımcıların kent konseyleri ve işleyişine, amaçlarına ilişkin bilgiye sahip oldukları, sivil toplum ile ilişkisinde kent konseyini doğru tanımladıkları söylenebilmektedir. Özellikle İzmir Kent Konseyi'nin henüz yeni bir yapılanma olmasından dolayı bürokratik ve sisteme ilişkin sorunlardan kaynaklanan sıkıntıların yaşandığı ifade edilirken, ülkedeki tüm kent konseylerine ilişkin özerk bir bütçeye ve dolayısıyla bağımsız bir yapıya kavuşmamış olduğu ve bağlı bulunduğu belediyelerin temsil ettikleri siyasi parti ilişkilerinden etkilendiği yargısı katılımcıların soruna daha bütüncül eleştiri getirebildiklerini ve içinde buldukları yapıyı objektif değerlendirebildiklerini göstermektedir. Katılımcılar İzmir Kent konseyine ilişkin en büyük eksiklik olarak tanıtım, duyuru faaliyetlerinin sistematik

yürütülmemesini, deneyimsizlikten dolayı etkinliklere düşük katılımı ön plana çıkartmışlardır. Bunu şehirdeki birden çok kent konseyinin varlığı, yapının genç ve deneyimsiz olmasına bağlamışlardır.

Çalışma gruplarına ilişkin eleştiriler arasında ise çalışma guruplarının birbirinin etkinliklerinden haberdar olmaması dolayısıyla birbirinin etkinliklerine katılamaması, ortaklaşa etkinliklerin düzenlenememesi olarak ifade etmişlerdir. Bu sorunlar kurum içi iletişim sorunlarına tekabül eden çözülebilecek sorunlar olduğundan endişe verici olmasalar da gönüllülerin motivasyonunu azaltabileceği dolayısıyla uzun vadede kent konseyine karşı önyargılara zemin hazırlayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Katılımcıların Kent Konseyine ilişkin tutumlarının oranına bakıldığında 7 katılımcının yarısından fazlasını ifade eden dört katılımcı İzmir Kent Konseyi'nde olumlu gelişmeler yaşandığını belirtirken iki katılımcı bürokratik sürecin iyi işlememesi nedeniyle gönüllülerin azaldığını, bir katılımcı ise henüz kent konseylerinin yeni örgütlenmeler olmasından dolayı daha tarafsız bir tutum sergilemektedir. Katılımcılar yeni çalışma gurupları kurulsun da hedeflenen sayıda kadınları bir araya toplayamadıklarını ifade etmektedirler. Bu durumun bürokrasinin işleyişindeki aksaklık ve aksiliklerle yönetimin henüz çok yeni olması ve deneyimsizlikten kaynaklanan hataları nedeniyle ortaya çıktığını ileri sürmektedirler.

Kaynakça

- Atvur, S. (2009). Yerel Gündem 21 ve çevre: Antalya Kent Konseyi örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(2), 231-241.
- Aygen, M. (2014). Kent konseylerinin kent yönetimine katkıları üzerine bir inceleme: Elazığ örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 29(3), 217-236.
- Bursa Kent Konseyi. Erişim Tarihi: 25.05.2016, www.bursakentkonseyi.org.
- Çetinkaya, Ö., & Korlu, R. (2012). Yerel demokrasinin sağlanmasında katılımçılık süreci ve kent konseylerinin rolü. *Maliye Dergisi*, 163, 95-115.
- Demir, O. (2008). Yerel siyasette katılımçılık ve kalkınma (Türkiye'de Yerel Gündem 21 örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Emrelap, S. (2005). *Yerel Gündem 21 uygulamalarına yönelik kolaylaştırıcı bilgiler elkitabı*. İstanbul: Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, IULA EMMME (UCLG-MEWA) Yayını.
- Erkul, H., & Baykal, T., & Kara, H. (2013). Kent konseylerinin sorunları üzerine bir inceleme: Çanakkale Kent Konseyi örneği, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 5-105.
- Genç, F.N., & Ö.B., & Y.M. (2011). Yönetişim yaklaşımı ve farklı katılım yöntemleri. *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, ISBN 978-605-61689-5-6, 2, 101-110, Bursa.
- Innes J., & Booher D.E. (2004). Reframing public participation: Strategies for the 21st century, *Planning Theory & Practice*, 5(4), 419-436'dan aktaran Genç, F.N. & Ö.B & Y.M. (2011). Yönetişim yaklaşımı ve farklı katılım yöntemleri, *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, ISBN 978-605-61689-5(6), 95, 2. Baskı, Bursa.

- İzmir Kent Konseyi. Erişim Tarihi: 10.05.2016, www.izmirkentkonseyi.org.
- Köseoğlu, Ö. (2011). Kent konseyleri: Müzakereci demokrasi için bir fırsat mı? *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, ISBN 978-605-61689-5-6, 323-335. 2.Baskı, Bursa.
- Moyser, P. (1992). *Political participation and democracy in Britain*, Cambridge University Press, Cambridge, s.16'dan aktaran Çitci O. (1996). Temsil, katılma ve yerel demokrasi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 5(6), 9-10.
- REGA. 5302-md.65; 5393-md 76, md.7. Erişim Tarihi: 10.05.2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/default.aspx>.
- STGM. Erişim Tarihi: 07.05.2016, <http://www.stgm.org.tr/tr>.
- Tavşancıl, E., & Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Şahin, S. Z. (2011). Kent konseylerinin katılımcı kent yönetimine katkıları üzerine bir değerlendirme: Ankara örneği, *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, ISBN 978-605-61689-5-6, 172-187. 2. Baskı, Bursa.
- Yalçın, C. (2010). Türkiye'de kentleşme sorunları üzerine bir tartışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 225-245.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Gözden Geçirilmiş 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- TEPAV (2014). *Yönetişim ve katılım: Etkili katılım için araçlar, yöntemler, mekanizmalar*. Ankara: Başak Matbaa.
- Yüçettürk, E. (2002). *Yönetişim kavramı ve katılımı örgütlemeye bir örnek: Bolu il kurultayı*. Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri Kitabı, 304, TODAİE, YYAEM, Ankara, 225-236.